

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

ШКОЛА КОНФУЦІЯ: ДЖЕРЕЛА - ІСТОРІЯ - СУЧАСНІСТЬ

Матеріали

Третьої науково-практичної конференції

27 листопада 2014 р.

м. Київ

йшлося про особисту порядність, моральність, духовність людини будь якого соціального стану. Згадаймо духовні та морально-етичні ознаки «даоського святого» або «конфуціянського мудреця».

Подальша соціалізація спільноти і кожного її члена вимагає соціалізації морально-етичних канонів тріади; її духовне, моральне, етичне й, навіть, світоглядне стають мірама, нормами визначення порядності, шляхетності, принциповості тощо людини — суб'єкта розбудови державності, наприклад, конфуціянські гуманна людина *жень*, або шляхетна людина *цзюнь цзи*.

Отже, формування даоською та буддистською школами виключно внутрішнього (духовного) світу людини доповнюється соціо-культурно-політичною складовою її зовнішнього світу, що формується під впливом конфуціянського вчення. Таким чином (на сьогодні), вищим здобутком соціалізації морально-етичних принципів тріади є те, що даосько-буддистською сферою впливу постала переважно суспільна горизонталь, а конфуціянського — владна вертикаль. Саме це залишає за конфуціянством домінуючу роль інтегруючої основи тріади.

Гармонійні зв'язки між горизонталлю та вертикаллю як інститутами організації та управління суспільством свідчать про високий авторитет і можливості тріади впливати на формування суспільної свідомості носіїв традицій китайської вень-культури, на гармонізацію між людських взаємин і, відповідно, — на розбудову дійсно громадянського суспільства в країнах конфуціянської цивілізації.

О. Салата,
Київський університет імені Бориса Грінченка

КОНФУЦІАНСТВО В СУЧАСНІЙ СУСПІЛЬНІЙ МОДЕЛІ КИТАЮ

Останнім часом посилюється інтерес багатьох країн світу до Китаю. На нашу думку, це пов'язано з високими темпами розвитку країни та її ролі у світових процесах. З 80-х років минулого століття в Європі поширюється поняття «китайська модель». З кінця ХХ століття «китайська модель» стає центром уваги міжнародної громадськості. Що зумовило таку увагу до суспільного розвитку Китаю? Чим стала приваблива китайська модель суспільного устрою? У чому її сутність?

Звернімось до змісту поняття «модель», яке, з огляду на тлумачення європейськими дослідниками, не є однозначним. Наприклад, його розглядають як «шлях розвитку», «досвід розвитку», «концепцію розвитку» тощо. Цікавим із соціологічної точки зору може бути китайський підхід до змісту цього поняття. Наприклад, Цинь Сюань — професор Народного університету Китаю, відомий дослідник марксизму, вважає, що китайська *модель* — це «шлях розвитку соціалізму з китайською специфікою, за якою стоїть досвід Комуністичної партії Китаю». Формується й розвивається ця модель в новий історичний період реформ і відкритості.

Китайські дослідники Чжоу Сінчен і Лю Шулінь вважають, що на китайську модель розбудови суспільства та формування політичної культури китайського народу активно впливають традиції конфуціанства, що сприяє створенню унікальної системи суспільних відносин.

Поширення ідеї розбудови соціалізму з китайською специфікою пов'язується з подальшим розвитком наукового соціалізму, що має відповідати національним умовам і реаліям розвитку сучасного Китаю.

Чим це зумовлено? Слід зазначити, що китайська модель показала свою життєздатність, надавши нових сил соціалізму. Поєднуючи основні положення наукового соціалізму і марксизму з конкретною дійсністю Китаю, Ден Сяопін, Цзян Цземінь, Ху Цзіньтао і керівництво ЦК партії знайшли варіант розбудови соціалізму з китайською специфікою, творчо розвинули марксизм. В основу специфіки китайські комуністи покладають ідею врахування національних інтересів і традицій, передусім, — конфуціанську ідею добробуту для всього суспільства

Китайська модель втілила в собі принципи ринкової економіки. Нова суспільна модель китайського суспільства довела, що елементи ринкової економіки можуть працювати і в соціалістичному суспільстві.

Китайські політики почали створення ринкової системи соціалізму, яка відрізняється і від традиційної планової економіки, і від ринкової економіки капіталізму. Вона поєднала основні принципи соціалізму. Її основним принципом стало усупільнення виробництва. Ця нова модель розвитку суспільства (об'єднання ринкової економіки з соціалізмом) спрямована на гармонізацію взаємини між соціалізмом і капіталізмом (за принципом: «єднання протилежностей»).

Таким чином, два різних суспільних устрої спрямовані на сприяння створенню гармонійного світу в китайському суспільстві. Більше того, соціалізм з китайською специфікою показав приклад пошуку власного шляху розвитку для країн, що розвиваються. Виходячи з дійсності, творчо розвиваючи теорію марксизму, Китай зумів накопичити досвід, який має світове значення і може бути корисним для країн, що розвиваються, орієнтуючись на власні сили.

В. Михайлов,
Науково-дослідний інститут статистики

ДЕЯКІ АКЦЕНТИ БАЗОВИХ ІДЕЙ КОНФУЦІАНСТВА

Конфуціанство — це філософська школа Конфуція (551-479 рр. до н. е.), визнаного шанувальника традицій китайської минувшини. Філософ не залишив нащадкам жодної письмової праці. Його ідеї, висловлювання, настанови пізніше були викладені послідовниками та учнями у кількох канонах і, зокрема, у відомій книзі «Лунь Юй» («Бесіди і судження»). Ідеї Вчителя були орієнтовані насамперед на практичне життя та його потреби. Філософія моралі і державності китайського мудреця в цілому є консервативною. Основні добродітності, за Конфуцієм, — це людяність, чесність, порядність, мудрість та лояльність. Вони реалізуються на громадянському рівні у відносинах: правителя та сановників, батька і сина, старших та молодших братів, чоловіка і дружини, між друзями тощо. Стабільність держави, на думку філософа, основана на моральності підданих та провідній ролі сім'ї. Істинний правитель керує народом через особистий моральний приклад.

Головною метою свого вчення Конфуцій вважав створення кодексу правил, спрямованих на гармонізацію відносини між людьми. Конфуцій переймався передусім питанням між людських взаємин, а не взаємин між людиною та богом. Вчення Конфуція покладено в основу розбудови китайського суспільства, державності, системи освіти, правил етикету тощо.

Соціальний аспект людяності виявився у класичному конфуціанстві найбільш чітко і детально розробленим, що повністю відповідало загальному характеру конфуціанської доктрини, яка надавала переваги баченню суспільства, держави як сукупності між